

Fackligt aktiva lever farligt

Marco Tulio Ramirez Portela mördades. Son Young Tae fängslades. Shaher Saed utsattes för dödshot.

De bestraffades för att de hade fackliga uppdrag eller slogs för rätten att få bilda oberoende fackföreningar.

Den här tidningen handlar om dem och tusentals andra fackliga aktivister som under år 2007 utsat-

tes för olika former av repressalier på grund av sitt fackliga engagemang. De har utsatts för hot om att förlora jobbet eller regelrätt misshandel, sexuella trakasserier, tortyr och avrättningar. Bland de utsatta finns lärare, sjuksköterskor, textilarbetare, lantarbetare, journalister, gruvarbetare, statsanställda, metallarbetare och många andra yrkesgrupper.

Rätten att bilda och gå med i fackföreningar och att förhandla kollektivt skyddas av FN- och ILO-konventioner. Men de flesta regimer i världen accepterar att arbetsgivare, polis och militär försvarar eller förhindrar fackligt arbete och förföljer fackligt aktiva. Kampen för rätten till bättre arbets- och livsvillkor pågår varje dag, året runt, i alla världsdelar.

Läs om vad DU kan göra för att stoppa kränkningarna!

NÄSTSISTA SIDAN

MELLANÖSTERN • MIGRANTARBETARE KRÄVER SIN RÄTT Indonesiska aktivister demonstrerar bakom "galler" utanför Saudiarabiens ambassad i Jakarta. De kräver att den saudiska regeringen ger bättre skydd åt migrantarbetare, särskilt från Indonesien. År 2007 misshandlade en saudisk arbetsgivare två indonesiska hembiträden till döds.

FOTO: TATAN SYUFLANA/SCANPIX

FOTO: TRACY/IKIMEDIA COMMONS

EUROPA • HAMNARBETARNAS LEDARE KNIVHÖGGS I RYGGEN

Mikhail Chesalin, ordförande för hamnarbetarfacket i Kaliningrad, knivhöggs av okända män och skadades svårt. Våld och trakasserier mot fackligt aktiva i Ryssland är vanligt, både på nationella och multinationella företag.

FOTO: HOSSAM EL-HAMALAWY

AFRIKA • KAMAL ABBAS FICK FÄNGELSE FÖR SANNINGEN

Den 11 oktober dömdes Kamal Abbas, generalsekreterare för CTUWS i Egypten, till ett års fängelse. Hans brott var att anklaga en medlem av regeringspartiet för korruption. Domen föll trots att anklagelserna visade sig vara korrekta.

FOTO: GERARDO IZESAS/UTA

AMERIKA • MARCO TULIO SKÖTS TILL DÖDS AV OKÄNDA MÄN

Banararbetarfacket SITRABI i Guatemala sörjer en av sina företrädare, Marco Tulio Ramirez Portela, som sköts till döds i september 2007. Landet har i decennier varit ökänt för grovt våld mot fackligt aktiva.

EUROPA

Länder i Europa där kränkningar av fackliga rättigheter rapporterades år 2007: **ALBANIEN AZERBAJDZJAN BELGIEN BOSNIEN-HERZEGOVINA BULGARIEN ESTLAND FRANKRIKE GEORGIEN KIRGIZISTAN KROATIEN LETTLAND MOLDAVIEN POLEN PORTUGAL RUMÄNIEN RYSSLAND SCHWEIZ SERBIEN SPANIEN STORBRIANNIEN TJECKIEN TURKIET TYSKLAND UKRAINA UNGERN VITRYSSLAND**

■ Mikhail Chesalin, Ryssland

Hamnarbetarnas fackliga ledare knivhuggen och svårt skadad

Den 7 juni 2007, klockan 09.30, knivhögs Mikhail Chesalin, ordförande i hamnarbetarfacket i Kaliningrad, av en okänd gärningsman. Han fick flera knivhugg i ryggen och lämnades på gatan, badande i blod. Mikhail Chesalin överlevde, men fick svåra rygg- och skallskador.

Chesalin har setts som en av de klarast lysande stjärnorna i Rysslands reformerade fackföreningsrörelse.

När han blev attackerad var han ordförande i det ryska hamnarbetarfackets avdelning i Kaliningrad och dessutom politiskt engagerad. Skälet till att han blev knivhuggen var troligen hans fackliga engagemang – avdelningen var mitt uppe i en kampanj för att få upp lönerna. Diskussioner pågick med arbetsgivaren om flera allvarliga fall av kränkningar av de fackliga rättigheterna.

Liksom många andra ryska fackförbund har hamnarbetar-

facket upplevt hur myndigheterna allt mer använder sin makt för att motarbeta fackföreningar och straffa strejkande fackföreningsmedlemmar – ofta i direkt strid mot gällande lag. Även många arbetsgivare försöker förhindra facklig aktivitet på arbetsplatserna genom att trakassera fackliga ledare och pressa de anställda att lämna facket.

Antifackliga metoder rapporterades 2007 från både nationella och

multinationella företag i Ryssland. Bland de storföretag som omnämns i rapporten för konflikter med de anställda finns bland andra Ikea, Nestlé och Heineken. Under året avskedades flera fackliga ledare, men en del av dem återanställdes efter fackliga aktioner eller domstolsbeslut.

Fallet Chesalin har uppmärksammat internationellt av bland andra ILO och Europadomstolen. Internationella transportarbetarfederationen, ITF, har drivit en

Mikhail Chesalin.

global kampanj med kravet att en oberoende kommitté ska utreda omständigheterna kring det brutala överfallet.

INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION/FOTO: MARCEL CROZET

Fackförbunden demonstrerar för enighet under en strejk i Frankrike. Under 2007 drev Nicholas Sarkozy igenom lagar som begränsar strejkrätten, vilket försvagar de starka facken.

Rättigheterna kan inte tas för givna ens i Europa

Utvecklingen i Europa visar än en gång att fackliga rättigheter inte kan tas för givna på någon kontinent. Detta gäller både länder där facket traditionellt har en stark ställning och de före detta Sovjetstaterna.

■ **ANTIFACKLIGA LAGAR.** En ny arbetsrättslag ger arbetsgivarna i **Georgien** rätt att avskeda arbetare när som helst utan förklaring. De georgiska fackföreningarna har förlorat runt 20 000 medlemmar. Antingen har de avskedats eller så har anti-fackliga arbetsgivare tvingat dem att säga upp sig. ILO har kritiserat lagen hårt – men Världsbanken har applåderat den. Strejkrätten har stått i fokus i många länder. I **Frankrike** har president Sarkozy drivit igenom en lag som begränsar strejkrätten för arbetare i transportsektorn och tvingar dem att upprätthålla "en miniminivå av service" även när det är strejk.

I **Estland** och **Bulgarien** kvarstår strejkrätten för offentliganställda, trots kritik från ILO och Europarådet.

■ **FÄNGSLANDEN.** Fackliga aktivister har fängslats i **Ryssland**, **Vitryssland** och **Turkiet**.

■ **AVSKEDANDEN.** I **Albanien** avskedades fackligt aktiva när de gav myndigheterna information om barnarbete och i **Georgien**

fick fackföreningsmedlemmar sparken när de protesterade mot diskriminering.

■ **MORD OCH HOT.** Minst fyra fackliga aktivister mördades i **Ryssland** under 2007. Fysiska hot har också rapporterats från **Turkiet**, **Bosnien-Hercegovina** och **Bulgarien**.

■ **EU-SANKTIONER.** **Vitryssland** är det land i Europa som grävst kränker arbetarnas rättigheter. EU har på grund av brotten mot de fackliga rättigheterna tagit bort exportbidrag till Vitryssland motsvarande ett värde av 400 miljoner euro. Trots detta har regimen fortsatt sina kränkningar. Senast i december genomförde den vitryska polisen en razzia mot kontoret för de demokratiska fackföreningarnas samorganisation.

■ **MIGRANTARBETARE.** Många länder, främst i **Central- och Östeuropa**, har importerat arbetskraft från låglöneländer som Kina, Ukraina och Vitryssland. De flesta av dessa arbetare har blivit utnyttjade och har inte ens erhållit de mest grundläggande fackliga rättigheterna. Många har också blivit offer för jobbtrafficking. I **Spanien**, däremot, har regeringsrätten slagit fast att även migrantarbetare utan papper har rätt att organisera sig och har därmed statuerat ett viktigt exempel.

MELLANÖSTERN

Länder i Mellanöstern där kränkningar av fackliga rättigheter rapporterades år 2007: **BAHRAIN FÖRENADE ARABEMIRATEN IRAK IRAN ISRAEL JEMEN JORDANIEN KUWAIT LIBANON OMAN PALESTINA QATAR SAUDIARABIEN SYRIEN**

■ Migrantarbetare i Saudiarabien

Arbetsgivare slog ihjäl hembiträden

I augusti 2007 misshandlades två indonesiska hembiträden till döds av sin saudiske arbetsgivare och ytterligare två skadades mycket svårt. Saudiarabien är ett av flera länder i Mellanöstern där de flesta arbetstagare är migranter och saknar både rättigheter och skydd.

FOTO: ADEK BERRY/CANPIX

Indonesiska migrantarbetare på flygplatsen i Tangerang. Migrantarbete är en stor inkomstkälla för Indonesien – mer än 4 miljoner arbetar utomlands – men arbetet är ofta riskfyllt och dåligt betalt.

Nästan 70 procent av arbetstagarerna i Saudiarabien är utlänningar. Inom den privata sektorn utgör de 90 procent av arbetskraften.

De utländska arbetstagarerna, migrantarbetarna, har få möjligheter att begära skydd eller hjälp vid konflikter med arbetsgivaren. Lagen tillåter varken fackföreningar, kollektivavtalsförhandlingar eller strejker.

Enligt en lag från 2002 får arbetsplatser med mer än 100 anställda bilda så kallade "arbetarkommittéer". Dessa kommittéer kan komma med rekommendationer om förändringar på arbetsplatsen men har ingen förhandlingsrätt. Utlänningar får inte vara representerade i dessa kommittéer.

Kollektivavtalsförhandlingar om löner är inte tillåtna, utan arbetsgivaren bestämmer ensidigt vilken lön som ska utgå.

Utländska arbetstagare tjänar sämst, i snitt hälften av vad västerländska och saudiska anställda

får för samma jobb. Kvinnliga migrantarbetare är särskilt utsatta, inte minst den stora grupp som arbetar som hembiträden. Många utsätts för misshandel, våldtäkt och andra övergrepp. Det är inte

tillåtet för arbetsgivarna att konfiskera de anställdas pass, men detta sker ofta vilket innebär att kvinnorna inte tårs ge sig av även om de utsätts för grova kränkningar.

Saudiarabien har utsatts för stark internationell kritik för sin kontroversiella arbetsmarknadslagstiftning, som bryter mot FN-stadgan och andra internationella konventioner. Hittills har

resultatet varit mycket magert. En ny lag från 2006 gör det möjligt för kvinnor att arbeta inom fler sektorer än tidigare, men kravet om skyddsregler för hembiträden har inte uppfyllts.

Avsked, fängelse och dödsstraff drabbar fackligt aktiva

Mellanöstern har länge utmärkt sig som en region där fackligt arbete är i det närmaste omöjligt. Iran är kanske det värsta exemplet. I det ockuperade Palestina utsattes fackliga ledare för dödshot.

■ ANTIFACKLIGA LAGAR. I

Mellanöstern bestraffas facklig aktivitet ofta med avskedande, fängelse och till och med dödsstraff. En liten ljusning är att flera länder, bland dem **Bahrain, Oman, Qatar, Saudiarabien, Jemen** och **Förenade Arabemiraten** har infört någon form av minimilagstiftning för arbetsmarknaden. Men de fackliga rättigheterna är fortfarande ytterst begränsade. Oberoende fackföreningar är förbjudna i bland annat **Bahrain, Iran, Jordanien, Kuwait, Qatar** och **Syrien**.

■ **MORD.** Våldet i **Irak** riktar sig också mot arbetstagare och deras organisationer. Flera fackliga företrädare mördades, bland dem **Hassan Hamsa**, ordförande i förbundet för anställda inom turist- och hotellnäringsen. **Najim Abd-Jasem**, generalsekreterare i metallarbetareförbundet, bortfördes och torterades till döds.

■ **DÖDSHOT.** Den israeliska ockupationen och murbygget har effektivt urholkat möjligheten att arbeta fackligt i **Palestina**. Arbetslösheten är skyhögt eftersom palestinier inte längre får arbeta i Israel, och de som har arbete vågar ofta inte kräva rimliga löner och villkor av rädsla för att förlora jobbet.

I februari träffades den fackliga centralorganisationen PGFTUs kontor i Gaza av en

FOTO: AGNETA CARLSON

Shaher Saed, ordförande för Palestinas fackliga centralorganisation, hotades till livet.

bomb och totalförstördes tillsammans med radiostationen "the Voice of the Workers" som höll till i byggnaden. Vice generalsekreteraren i PGFTU **Rasem al Bayaris** bostad träffades av en bomb och förstördes, och han och hans familj utsattes för ett väpnat attentat.

I juli hotades generalsekreteraren i PGFTU, **Shaher Saed**, till livet av en grupp maskerade

och beväpnade män som krävde att han skulle lämna sitt fackliga uppdrag.

■ **FÄNGSLANDEN.** I **Iran** är endast det statskontrollerade facket tillåtet, och regimen slår ned på alla försök att bilda oberoende organisationer. Lärarnas fackliga organisation bevakades särskilt hårt under 2007. Trots den hårda repressionen fortsätter kampen för fackliga fri- och rättigheter. Många fackliga ledare fängslades under året, bland dem **Mansur Osanloo**, ordförande i bussförarnas förbund i Teheran. Även hans hustru och syster greps av polis.

■ **MIGRANTARBETARE.** De flesta länder i regionen är helt beroende av migrantarbetare för att ekonomin ska fungera. Ändå är migrantarbetarna i princip

rättslösa, med usla löner och arbetsvillkor. IFS har fått rapporter från till exempel **Kuwait** om att tio migrantarbetare tvingades att dela ett rum på tre kvadratmeter.

Dödsolyckor på grund av bristande eller obefintliga skyddsanordningar är vanliga, särskilt inom byggsektorn.

Hembiträden är en stor och utsatt yrkeskår i hela regionen. Majoriteten är migrantarbetare och saknar alla former av lagligt skydd eller rättigheter. **Jordanien** och **Kuwait** har dock infört ett visst lagligt skydd för hembiträden.

Asiatiska kontraktarbetare i Förenade Arabemiraten deporterades efter att de hade strejkat för att höja sina löner. Arbetsmarknadsministeriet förklarade att "arbetare måste lära sig att det inte är tillåtet att protestera för högre löner".

AFRIKA

Länder i Afrika där kränkningar av fackliga rättigheter rapporterades år 2007: **ALGERIET** **ANGOLA** **BENIN** **BOTSWANA** **BURKINA FASO** **BURUNDI** **CENTRALAFRIKANSKA REPUBLIKEN** **DEMOKRATISKA REPUBLIKEN KONGO** **ELFENBENSKUSTEN** **DJIBOUTI** **EGYPTEN** **EKVATORIALGUINEA** **ERITREA** **ETIOPIEN** **GABON** **GHANA** **GUINEA** **GUINEA-BISSAU** **KAMERUN** **KENYA** **LESOTHO** **LIBERIA** **LIBYEN** **MADAGASKAR** **MALAWI** **MALI** **MAROCKO** **MAURETANIEN** **MAURITIUS** **MOÇAMBIQUE** **NAMIBIA** **NIGERIA** **REPUBLIKEN KONGO** **RWANDA** **SENEGAL** **SUDAN** **SWAZILAND** **SYDAFRIKA** **TANZANIA** **TCHAD** **TOGO** **TUNISIEN** **UGANDA** **ZAMBIA** **ZIMBABWE**

■ Kamal Abbas, Egypten

Dömd till fängelse för att han anklagade partipamp för korrruption

Den 11 oktober dömdes Kamal Abbas till ett års fängelse. Hans påstådda brott var att anklaga en medlem av det regerande partiet Nationella Demokratiska Partiet för korrruption.

Kamal Abbas är generalsekreterare för CTUWS, (servicecentret för fackföreningar och arbetare) som sedan 1990 slagits för arbetarnas rättigheter i Egypten. Organisationen stödjer de mest utsatta, som kvinnor och arbetare i den informella sektorn.

CTUWS har publicerat många rapporter om hur regeringen motarbetar fackligt engagemang.

Under 2006 fokuserade man på det regeringsstyrda facket ETUF, som fifflat med de interna valen. Sedan dess har trycket mot CTUWS hårdnat.

I mars stängde de lokala myndigheterna CTUWS kontor i Naj-Hamadi i norra Egypten. Den 10 april beordrade guvernören att också kontoret i Mahalla skulle stängas.

Den 25 april gick polisen in i CTUWS huvudkvarter i Kairo på direkt order från socialministern. I augusti upphörde myndigheterna att erkänna CTUWS som en enskild organisation, på basis av en lag från 2002, som förbjuder

organisationer att engagera sig i fackliga och politiska aktiviteter.

Den 11 oktober dömdes Kamal Abbas och hans advokat, Mohamed Helmy, till ett års fängelse. Åtalet gällde en artikel som de hade publicerat i Kalam Sinai'ia (Arbetarnas röst) om hur en medlem i det regerande Nationella Demokratiska Partiet, Mohamed Mustafa Ibrahim, hade försnillat pengar från ett ungdomscenter där han var ordförande.

Efter en intern utredning tvingades Mustafa Ibrahim att avgå, bara några dagar innan rättegången mot Kamal Abbas och hans advokat. Ändå valde rätten att fälla de två för artikeln.

Polisvåld mot fackliga demonstranter • Journalister hotade

Många afrikanska arbetare möts med polisvåld när de hävdar sina fackliga rättigheter. Burkina Faso, Kamerun, Demokratiska Republiken Kongo, Guinea, Elfenbenskusten, Mauretanien, Namibia och Uganda är bara några exempel.

■ **VÅLD OCH HOT.** I Guinea dödade polisen 129 och skadade över 1 700 fackliga medlemmar vid demonstrationer för fackliga rättigheter. Dessutom fängslades och misshandlades ett tiotal fackliga ledare.

I Zimbabwe har Robert Mugabe drivit en stenhård linje gentemot alla fackliga protester. Hundratals strejkande arbetare har avskedats och många har fängslats och blivit misshandlade.

I januari demonstrerade 22 fruar till gruvarbetare för att deras män skulle få ut sina löner. Samtliga greps av polis.

■ **AVSKEDANDEN.** I Sydafrika avskedades 600 offentligtanställda i samband med den största strejken sedan apartheidsystemet avskaffades. De återanställdes efter att strejken avslutats.

I Tanzania avskedade det kanadensiska företaget Barrick 1 000 strejkande gruvarbetare. Och i Nigeria beslöt en guvernör att säga upp 34 000 strejkande

offentligtanställda – på en och samma dag.

■ **HOT MOT JOURNALISTER.** Mediesektorn drabbades hårt under 2007. I Nigeria och Kamerun har medieföretag tystat ett stort antal journalister genom att säga

upp dem. I Demokratiska republiken Kongo har fackligt aktiva journalister sagts upp, misshandlats, fängslats och utsatts för dödshot.

■ **STATLIG KONTROLL.** Det finns fortfarande flera länder där

facken är kontrollerade av staten – eller helt förbjudna – som Swaziland, Ekvatorialguinea, Libyen, Sudan, Eritrea och Djibouti.

■ **MIGRANTARBETARE.** Det ökade kinesiska inflytandet i Afrika

har inneburit en massimport av arbetskraft från Kina. De kinesiska migrantarbetarnas villkor är långt under acceptabel nivå.

För afrikanerna innebär denna arbetskraftsimport ännu mindre möjligheter att driva igenom fackliga krav.

Sydafrika. En gruvarbetare och hennes kollegor har räddats från en kollapsad guldgruva i Carletonville, söder om Johannesburg. Olyckan, då mer än 3 000 gruvarbetare blev instängda, inträffade i oktober 2007. I december samma år gick merparten av landets gruvarbetare ut i strejk och krävde bättre säkerhet i branschen som har ett högt dödstal: 221 döda år 2007, 200 döda året innan.

AMERIKA

Länder i Amerika där kränkningar av fackliga rättigheter rapporterades år 2007: ARGENTINA BAHAMAS BARBADOS BELIZE BOLIVIA BRASILIEN CHILE COLOMBIA COSTA RICA DOMINIKANSKA REPUBLIKEN ECUADOR EL SALVADOR GUATEMALA HAITI HONDURAS JAMAICA KUBA MEXIKO NICARAGUA PANAMA PARAGUAY PERU TRINIDAD & TOBAGO URUGUAY USA VENEZUELA

FOTO: CARLOS ORTEGASCAMPY

■ Marco Tulio Ramirez Portela, Guatemala

Mördades på väg till jobbet

Marco Tulio Ramirez Portela mördades tidigt på morgonen den 23 september 2007 när han var på väg till sitt jobb på en bananplantage i Izabal i Guatemala. De maskerade attentatsmännen lämnade hans sargade kropp på gatan.

Ramirez Portela var fackligt aktiv inom bananarbetarförbundet SITRABI som organiserar anställda vid det multinationella företaget Del Montes anläggningar i Guatemala. Arbetarna vid bananplantagen i Izabal hade länge känt sig hotade av beväpnade motorcykelgäng som nattetid åkte runt på plantagen och sköt med automatgevär utan att företagets säkerhetsvakter ingrep. Mordet skedde efter att SITRABI tagit upp hoten med arbetsgivaren.

Ramirez Portela är långt ifrån den ende guatemalanske arbetare som fått sätta livet till på grund av sitt fackliga engagemang. Landet har i decennier varit ökänt för grovt våld mot fackligt aktiva. Under 2007 mördades även Pedro Zamora, generalsekreterare i hamnarbetareförbundet i Quetzal, SIEPQ, efter en protestaktion mot att nio hamnarbetare avskedats utan skäl. Hans två söner blev vittnen till mordet.

Trots att lagen i princip garanterar fackliga fri- och rättigheter och att det varje år rapporteras om tusentals fall av kidnappningar, misshandel, mord, avskedanden, och råder mot fackförbundens

lokaler är det ytterst sällsynt att polis, arbetsgivare eller myndigheter ingriper för att stoppa kränkningarna. IFS beskriver rättsväsendet som "på gränsen till kollaps" – domstolarna är överbelastade och många domare utsätts själva för hot och trakasserier. Arbetsgivarna vet att varken lagar eller domstolar fungerar och att det i princip är riskfritt att blockera alla former av facklig verksamhet.

Även arbetare i ekonomiska frizoner, har enligt lag rätt att bilda och gå med i fackföreningar. Men i praktiken finns det fackklubbar endast i tre av landets cirka 200 ekonomiska frizoner. Arbetarna i frizonerna har en särskilt svag ställning, och försök att bilda fackklubbar leder i de flesta fall till att initiativtagarna avskedas eller förflyttas.

Arbetare och tjänstemän i Guatemala fortsätter trots allt att bilda fackföreningar och slåss för sina fackliga rättigheter. Ett exempel i IFS-rapporten gäller de anställda vid lyxhotellet Hotel Crowne Plaza som bildade en fackklubb i december 2007. Tre dagar senare sparkades hela den nyvalda ledningen – Alfredo Sunun Maas, Elder Danilo Ávalos López, Marco Bámaca Gómez och Marisel Delgado Urbina – i strid mot gällande lag. Fallet anmäldes till den ansvariga myndigheten, som denna gång startade en utredning. Medlemmarna vid Hotel Crowne Plaza ger inte upp.

FOTO: IUFORG

Chockade åskådare samlade vid Marco Tulos döda kropp. Under 2008 dödades ytterligare sex medlemmar i bananarbetarfacket SITRABI, enligt uppgifter från IUF, livsmedelsarbetarnas international.

Sockerrörsarbetare och ursprungsbefolkning i Colombia har blockerat en väg för att protestera mot dåliga arbetsvillkor och regeringens politik mot ursprungsbefolkningen. Kravallpoliser försöker skingra demonstranterna.

Fackligt arbete förenat med livsfara

Fackligt arbete är förenat med livsfara i många länder på den amerikanska kontinenten. De mest brutala metoderna används i Colombia, som i många år toppat den makabra listan över dödade fackliga aktivister. I USA skärptes den redan anti-fackliga lagstiftningen ytterligare under 2007.

I flertalet länder i Latinamerika har fackföreningar bekämpats i decennier genom hot, misshandel, tortyr och även mord på fackligt aktiva och medlemmar. Även under 2007 rapporterades om tusentals fall av kränkningar av de fackliga rättigheterna.

■ **MORD OCH VÅLD.** Colombia fortsätter vara världens i särklass farligaste land för fackligt aktiva. Antalet mördade fackliga företrädare sjönk visserligen jämfört med året innan, från 78 till 39, men istället rapporterades om fler mordförsök och andra former av kränkningar. Även anhöriga till fackligt aktiva utsätts för våld och mordhot. Många av dem

som drabbas av det antifackliga våldet arbetar på lokala myndigheter eller inom utbildnings- och hälsosektorn.

I oktober mördades Aparecido Galvão, ordförande i byggfacket i Salto, Brasilien, efter att ha kritiserat byggföretagen för den usla arbetsmiljön.

I ett flertal länder, bland dem Argentina, Brasilien, Chile, Honduras, Mexiko, Peru och Paraguay skadades och dödades deltagare i fackliga demonstrationer på grund av mycket grovt polisvåld.

■ **ANTIFACKLIGA LAGAR.** I USA är de fackliga fri- och rättigheterna sedan länge kraftigt kringskurna. Ändå infördes nya lagar under 2007 som ytterligare begränsar möjligheten att arbeta fackligt, och det så kallade "kriget mot terrorismen" används för att försvåra fackligt medlemskap för statligt anställda.

Lagen ger arbetsgivarna rätt att sprida antifacklig propaganda, vilket ofta sker på så kallade "informationsmöten" på arbets-

platsen. Anställda som vägrar att delta kan med lagligt stöd utsättas för disciplinåtgärder eller till och med avskedas. Arbetsgivarna har också rätt att hota med att stänga arbetsplatsen om de anställda bildar en fackklubb.

Så kallad "Union busting" är en hel industri i USA med högavlönade konsulter som erbjuder sina tjänster till företagen.

■ **EKONOMISKA FRIZONER.** Det har blivit än svårare att arbeta fackligt i regionens många ekonomiska frizoner. I till exempel Honduras har textilföretagen skärpt sin redan antifackliga policy och det är i praktiken omöjligt att bilda fackföreningar.

■ **FACKLIG FRAMGÅNG.** I årets IFS-rapport finns också exempel på fackliga framgångar. Till exempel tvingades företaget Chiquita Brand i Honduras efter protester att återanställa den sparkade facklige förtroendemannen Porfirio Leiva samt att undersöka varför han och ytterligare flera arbetare avskedats.

ASIEN

Länder i Asien där kränkningar av fackliga rättigheter rapporterades år 2007: AUSTRALIEN BANGLADESH BRUNEI BURMA FIJI FILIPPINERNA HONGKONG INDIEN INDONESIEN JAPAN KAMBODJA KINA LAOS MACAO MALAYSIA MALDIVERNA NEPAL NORDKOREA PAKISTAN SINGAPORE SRI LANKA SYDKOREA TAIWAN THAILAND VIETNAM ÖSTTIMOR

■ Hu Shigen, Kina

Han ville bilda en fri fackförening – fick sitta i fängelse i tio år

Hu Shigen anhölls 1989 för att han försökte bilda en fri och demokratisk fackförening i Kina. Trots regimens alla löften om att stärka de mänskliga rättigheterna inför sommar-OS 2008 är det fortfarande ett allvarligt brott att kräva fackliga fri- och rättigheter.

Läraren, skribenten och demokratikämpen Hu Shigen hade tur. Han frigavs oväntat i november 2008 efter intensiva protestaktioner från bland andra Amnesty och PEN International. I kinesiska fängelser finns det många som har dömts för vad regimen anser vara olaglig facklig aktivitet.

Hu Shigen var på 1980-talet med och bildade den oberoende fackliga organisationen **Free Labour Union of China, FLUC**. När årets IFS-rapport skrevs satt han

fortfarande fängslad. Det var känt att Hu Shigen är sjuklig och i stort behov av läkarvård.

Samtidigt med Hu Shigen dömdes ytterligare flera hundra personer som deltagit i demokratiaktioner. Många av dem avtjänar alltjämt långa fängelsestraff, bland dem **Liu Zhihua** som var med och organiserade en strejk i Hubeiprovinnsen. Hon var då 21 år och dömdes till livstids fängelse. Artonårige **Wang Jun** dömdes till döden men benådades, och ska enligt myndigheterna frigges under 2009.

Det råder fortfarande förbud mot att bilda oberoende fackliga organisationer och ingen förändring är i sikte. Regimen har inte heller ratificerat ILOs grundläggande konventioner 87 och 98 om föreningsfrihet respektive rätten att organisera sig fackligt och för-

handla kollektivt. Men det var inte ett hinder för Kinas medlemskap i den internationella frihandelsorganisationen WTO. Den enda tillåtna fackliga organisationen är **ACFTU**, som är direkt underställt kommunistpartiet.

Under 2007 genomfördes många aktioner på kinesiska arbetsplatser för att öka pressen på regimen att påbörja de demokratireformer som man utlovat i samband med OS i Peking 2008. Aktionerna ledde istället till ytterligare polis-ingripanden och fängelsedomar. Ett av många exempel i rapporten är **Yang Chunlin**, en arbetare från Heilongjiangprovinsen som anhölls den 6 juli för "subversiv verksamhet". Han hade samlat namnunderskrifter till ett öppet brev med titeln "Vi vill ha demokrati, inte Olympiad". Yang Chu-

FOTO: PEN AMERICAN CENTER

Hu Shigen satt fängslad i tio år, men frigavs i november 2008, efter intensiva protester.

lin dömdes till fängelse i två år.

Strejkrätten ströks ur den kinesiska konstitutionen 1982

med motiveringen att partiet hade "utrotat konflikten mellan proletariatet och företagsägarna". Detta visade sig vara en förhastad slutsats. "Vilda" strejker har under senare år blivit allt vanligare, ofta på grund av missnöje med låga löner och usel arbetsmiljö. Myndigheterna avstår ibland från att ingripa och det händer att de strejkande får igenom sina krav. Men ofta ingriper polisen med stor brutalitet, och enligt IFS hade attackerna mot strejkande arbetare blivit allt våldsammare under 2007.

Ett konfliktlösningssystem som inbegriper medling och en arbetsdomstol har utvecklats under senare år. En hel del fall gäller migrantarbetare som misshandlats av sina arbetsgivare eller inte fått ut sin lön.

Ett farligt år för facken i Asien • Australien dåligt föredöme

Även 2007 var ett mycket farligt år för fackligt aktiva i Asien, med grova kränkningar av bland andra offentliganställda och arbetare i exportfrizonerna. Flera länder antog lagar som försämrade de redan svaga fackliga rättigheterna, och Australien fortsatte att vara ett dåligt exempel för regionen.

■ **ANTIFACKLIGA LAGAR.** Malaysia fick en ny lag som tillåter arbetsgivarna att motarbeta fackföreningar på arbetsplatserna.

I **Vietnam** skärptes strejklagstiftningen ytterligare.

I **Pakistan** infördes undantagstillstånd i november, vilket bland annat innebar att föreningsfriheten upphävdes. När

de fackliga organisationerna protesterade fängslades dussintals fackliga ledare. Vissa av dem anklagades för förräderi, ett brott som kan innebära dödsstraff.

Australien som är ett av regionens rikaste länder är inget föredöme när det gäller fackliga rättigheter. Tvärtom, år 2005 infördes en ny mycket antifacklig

arbetsmarknadslagstiftning som bland annat begränsar rätten att förhandla kollektivt. Trots kraftfulla fackliga protester och skarp kritik från FNs arbetslivsorgan ILO är lagen fortfarande i kraft. Det finns dock en förhoppning om förändring, som en följd av regeringsskiftet.

■ **VÅLD OCH HOT.** IFS noterar en ökning av våld och andra kränkningar mot arbetare som öppet protesterar mot missförhållanden på arbetsplatsen.

I **Indonesien** besköts lock-outade arbetare som samlats utanför arbetsplatsen av beväpnad milis, inhyrd av företaget. Protesterande textilarbetare i **Kambodja** utsattes för polisvåld och tårgas. Vid en facklig demonstration i **Nepal** skadades 65 arbetare när polisen gick till angrepp, bland dem många kvinnor.

■ **FÄNGSLANDEN.** I **Burma** fortsatte de grova brotten mot fackliga och andra mänskliga rättigheter under 2007.

Bland annat dömdes sex arbetare till 20 års fängelse för att de ordnat aktiviteter i samband med 1 maj. Polis och militär har också fått order om att slå ned

all facklig aktivitet på företagen.

Son Young Tae, ordförande i **Sydkoreas** fack för statsanställda, KGEU, och två andra medlemmar greps i november av kravallpolis under ett möte med representanter för arbetsgivaren. Tidigare på dagen hade tolv KGEU-medlemmar fängslats under en stillsam protestaktion mot regeringens chefsutnämningspolitik. Två KGEU-medlemmar står nu åtalade, de övriga frigavs efter 30 timmar i häkte.

■ **INGA FÖRHANDLINGAR.** I **Kambodja** och **Pakistan** vägrade regeringarna att förhandla med lärarfacket och andra organisationer för offentliganställda, och många fackliga företrädare utsattes för hotelser och trakasserier.

■ **MIGRANTARBETARE.** Migrantarbetare är även i Asien en särskilt utsatt grupp. I bland annat **Thailand** och **Singapore** är det förbjudet för migrantarbetare att bilda fackliga organisationer. De skyddas inte heller av lagen. Dessa arbetare utför ofta tunga, smutsiga och farliga jobb men är i praktiken helt rättslösa och utnyttjas skamlöst av samvetslösa arbetsgivare.

FOTO: LO/TCO BISTÅNDSNÄMND

Bomullsindustri i Pakistan. Undantagstillstånd infördes i landet i november 2007 och föreningsfriheten upphävdes. Ett dussintal fackliga ledare fängslades när de protesterade. Vissa av dem hotas nu av dödsstraff.

AGERA

Det här kan **DU** göra för att stoppa kränkningarna

Det finns mycket du kan göra för att stödja arbetstagare som kämpar för fackliga rättigheter. Uppmärksamhet och internationellt stöd har räddat många fackligt aktiva från fortsatta kränkningar.

Genom att agera kan du rädda människor från fortsatt förföljelse. Långsiktigt bidrar du också till en god samhällsutveckling. Fria och demokratiska fackföreningar är i alla samhällen en viktig kraft

för att utveckla demokratin och minska klyftorna mellan fattiga och rika. Det är därför som rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar är en av de grundläggande mänskliga rättigheterna.

När regeringar, militär och arbetsgivare hindrar eller försvårar för arbetstagare att utöva sina fackliga rättigheter motverkar de en utveckling mot demokrati, jämlikhet och utjämning av levnadsvillkor. Kränkningar av rätten att arbeta fackligt slår alltid mot de mest utsatta.

Gå med i Amnestys fackliga nätverk

Inom Amnesty finns en specialgrupp som arbetar mot kränkningar av fackliga rättigheter. Gruppen har ett samarbete med LO, TCO och Saco.

FOTO: AMNESTY INTERNATIONAL

Den fackliga gruppen har ett mejl-nätverk som används för att snabbt reagera mot kränkningar av de fackliga rättigheterna.

Om du går med i nätverket får du information om aktuella fall och förslag på protestbrev till ansvariga myndigheter och personer.

Brev- och mailaktioner är ett effektivt sätt att protestera och har många gånger lett till att kränkningarna upphört.

Du kan anmäla dig till nätverket via Amnesty, fackliga-gruppen@mail.amnesty.se, eller www.lo.se och www.tco.se.

Här är två fall som nätverket arbetar med under 2008 och 2009:

■ FÄNGSLAD FÖR KRAV PÅ DEMOKRATI I VIETNAM

Tran Quoc Hien, ordförande i UWFO, United Workers-Farmers Organization, dömdes i maj 2007 till fem års fängelse för att ha "organiserat propaganda" mot staten och för att ha "stört säkerheten". Han anklagades också för att vara medlem i Bloc 8406, en Internet-baserad demokratirörelse.

Fyra andra ledande medlemmar i UWFO häktades i november 2006 och finns kvar i häktet. Det är inte känt om de kommer att ställas inför rätta eller vad de är anklagade för.

UWFO är den enda oberoende vietnamesiska fackliga organisationen. UWFOs syfte är att skydda och utveckla arbetares rättigheter, inklusive rätten att bilda och verka i fackliga organisationer.

Amnesty International anser att de fem häktades på grund av sitt engagemang i UWFO. De är samvetsfångar, fängslade enbart på grund av att de fredligt tillämpat yttrande- och föreningsfrihet. Amnesty kräver att de friges omgående och ovillkorligt.

■ DÖDSHOT MOT FACKLIG STYRELSE I HONDURAS

Lorna Redell Jackson, ordförande i fackföreningen SITRAFL vid metallföretaget AFL i Honduras, **Juana Maldonado**, sekreterare i SITRAFL och fyra andra styrelsemedlemmar har under

hösten 2008 utsatts för allvarliga dödshot via telefon och SMS. Lorna Redell Jackson och Juana Maldonado har också blivit hotade av beväpnade män vid två tillfällen. Alla sex håller sig nu gömda.

Hoten mot de sex styrelsemedlemmarna anses ha ett direkt samband med deras fackliga arbete. SITRAFL bildades efter att företaget vägrat att följa arbetsrättslagarna, och ledningen för AFL har på olika sätt motarbetat all facklig aktivitet.

Amnestys fackliga nätverk kräver att de honduranska myndigheterna omedelbart utreder dödshoten och ställer de skyldiga inför rätta.

Mer om dessa och andra fall samt förslag på protestbrev och adresser till ansvariga myndigheter hittar du på www.amnesty.se/fackligafall

AGERA GENOM DIN FACKLUBB

Ta upp frågan om kränkningar av fackliga rättigheter med din fackklubb. Exempel på frågor att jobba med är: Från vilka länder kommer råmaterial, varor, kontorsmateriel och arbetskläder som används på din arbetsplats, och hur är den fackliga situationen i dessa länder? Har arbetsgivaren antagit en uppförandekod eller etiska regler?

Klubben kan också ordna medlemsmöte om kränkningar av fackliga rättigheter med utgångspunkt i IFS-rapporten. Om det finns medlemmar med utländsk bakgrund på din arbetsplats, be dem att medverka och berätta om den fackliga situationen i sina ursprungsländer. IFS-rapporten och annat material finns på LO-TCO Biståndsnämnds hemsida www.lotcobistand.org. LO, TCO och deras respektive förbund har också eget material om fackliga internationella frågor.

SAMARBETA MED ANDRA ORGANISATIONER

Föreslå att din fackklubb undersöker vilka organisationer på din ort som kan ha ett engagemang för fackliga rättigheter och vill samarbeta om gemensamma aktiviteter.

Idrottsklubbar kan till exempel agera för schysta villkor inom sportklädesindustrin. Kyrkan, politiska partier, internationella föreningar och studieorganisationer är andra förslag. Invandrarföreningar är särskilt viktiga. Många invandrare kommer från länder där de fackliga rättigheterna kränks.

GRANSKA OFFENTLIGA UPPHANDLINGAR

Cirka 400 miljarder kronor av våra skattepengar används varje år till offentlig upphandling, alltså varor och tjänster som staten, landstingen, kommunerna och myndigheterna köper in. Agera för att politikerna respekterar de fackliga rättigheterna och ILOs övriga kärnkonventioner vid dessa inköp. Fackförbundet SKTF har checklistor och material med tips och råd, se www.sktf.se

STÖD RENA KLÄDER

Nätverket Rena Kläder är en del av det internationella nätverket Clean Clothes Campaign och ordnar kampanjer för att förbättra villkoren för dem som tillverkar kläder och skor.

Rena Kläder har vykort med frågor till klädföretagen om villkoren för de anställda i de länder där kläderna produceras. Beställ vykort från www.renaker.com och skicka dem till butiker eller företag där du brukar handla.

KÖP RÄTTVISEMÄRKT

Genom att välja Rättvisemärkta varor bidrar du till bättre arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer. Märkningen innebär att de som tillverkat varan får skäliga löner, samt har rimliga arbetsvillkor och fackliga rättigheter.

Läs mer på www.rattvisemarkt.se och på www.fairtradecenter.se. Du kan även beställa Guide för rättvis handel från www.lotcobistand.org

RES ANSVARSFULLT

Många semesterresor går till länder där de fackliga rättigheterna kränks. Försök att agera medvetet även om du åker till sådana länder. Nätverket Schyst Resande är ett samarbete mellan fackförbund och organisationer.

Besök: www.schystresande.se

STARTA EN STUDIECIRKEL

Samla ihop några arbetskamrater eller vänner och starta en studiecirkel med IFS-rapporten som grund. Eller använd studiematerialet **Global respekt** om mänskliga rättigheter, demokrati och fattigdomsfrågor som Palmecentret, LO och LO-förbunden har tagit fram. Materialet finns i bokform och på nätet. Du hittar det på www.palmecenter.se

Ur FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 23:

”Envar har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar till skydd för sina intressen.”

TIPSA MEDIERNA

Tidningar, radio och tv har sällan rutiner för att bevaka kränkningar av fackliga rättigheter. Hjälプ dem genom att tipsa om fall du känner till genom din fackliga organisation eller Amnestys fackliga nätverk.

HÅLL DIG INFORMERAD

Här är några bra länkar där du hittar information om situationen när det gäller fackliga rättigheter och internationellt solidaritetsarbete.

LO: www.lo.se • TCO: www.tco.se

Amnesty i Sverige: www.amnesty.se

Amnesty International: www.amnesty.org

Fackförbundens internationaler: www.global-unions.org

Internationella fackliga samorganisationen: www.ituc-csi.org

LO-TCO Biståndsnämnd: www.lotcobistand.org

Nätverket Rena Kläder: www.renaker.com

Palmecentret: www.palmecenter.se

Rättvisemärkt: www.rattvisemarkt.se

VAD GÖR SVERIGE?

**"Vi kräver rättvisa
– därför är vi
ett hot"**

WANJA LUNDBY-WEDIN,
ordförande för LO och Europafacket

Varför är det så farligt att arbeta fackligt i många länder?

– Fackföreningar i alla länder är kamporganisationer. Vi kräver anständiga jobb till schysta löner och arbetsvillkor och full respekt för de mänskliga rättigheterna i arbetslivet. Vi driver på våra regeringar att föra en politik för en rättvis fördelning av samhällets resurser.

– Våra krav kan låta självklara men betraktas som mycket utmanande av de krafter som tjänar på att utnyttja och förtrycka arbetstagarna. Det finns tydligt fackföreningsfientliga företag, men även den politiska högern, diktaturer, militär och paramilitär motarbetar fackligt arbete på olika sätt.

– Listan över länder som kränker de fackliga rättigheterna är skamligt lång. Det visar att fackföreningsrörelsen och andra krafter som arbetar för rättvisa, demokrati och mänskliga rättigheter av många uppfattas som ett hot – men framför allt att vi behövs!

Vad gör LO för att öka respekten för de fackliga rättigheterna?

– När det gäller enskilda fall av kränkningar skickar vi protestbrev till landets regering. Samma gör LO-förbunden för de fall som tillhör deras branschområde. Vi arbetar aktivt inom IFS och ILO. Vårt stöd till fackföreningar i Syd och Öst och vårt fackliga arbete här hemma stärker också fackföreningsrörelsen globalt.

Vilka krav driver Europafacket, EFS, för att stoppa kränkningar av fackliga rättigheter?

– Bland annat att handels- och investeringsavtal ska innehålla en socialklausul om att de grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet ska gälla – det vill säga respekt för förenings- och förhandlingsrätten, förbud mot slav-, tvångs- och barnarbete samt förbud mot diskriminering.

– Ett annat krav är rätten till gränsöverskridande sympatiätgärder om de fackliga rättigheterna kränks i något land eller facken av andra skäl är i behov av stöd. EFS agerar också för att EU-kommissionen ska driva på för att öka respekten för fackliga rättigheter.

**"Regeringen och
arbetsgivarna kan
göra mycket mer"**

STURE NORDH,
ordförande för TCO

Varför är det så farligt att arbeta fackligt i många länder?

– Att individer slår sig samman för att kräva sin rätt uppfattas som hotfullt av odemokratiska makthavare som inte vill att deras makt eller privilegier rubbas. Dessa krafter finns både bland regeringar och bland företag. I till exempel Colombia och Zimbabwe utgör fackliga organisationer kämpande och demokratiska rörelser för mänskliga rättigheter, inte minst i arbetslivet. Dessa demokratiska rörelser hotar dem som orätmätigt vill behålla sina privilegier och sin oinskränkta makt, såväl bland företagare som regeringar.

Vad gör TCO för att stoppa kränkningarna?

– Här hemma utbildar vi våra medlemmar om fackliga rättigheter, försöker påverka regeringen att agera vid övertramp, bildar opinion tillsammans med andra aktörer och skickar protestbrev om fall av kränkningar till landets regering. Internationellt arbetar vi för de mänskliga rättigheterna inom IFS och ILO där de globala reglerna för arbetslivet beslutas och övervakas.

– Det fackliga utvecklingssamarbetet är ett annat viktigt verktyg för att nå kolleger i våra systerorganisationer och stötta dem i deras arbete för mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Gör arbetsgivarna och den svenska regeringen tillräckligt för att motverka kränkningar av fackliga rättigheter?

– Här finns mycket mer att göra. Vi vill att alla svenska företag ska respektera de fackliga rättigheterna även när de verkar i andra länder, bland annat genom att de tecknar så kallade globala ramavtal med de fackliga branschinternationalerna. Många företag väljer att anta så kallade etiska riktlinjer om hur de ska agera globalt, men det är ensidiga dokument som knappast förpliktigar. Även kundernas krav på respekt för mänskliga rättigheter påverkar hur företagen agerar.

– Den svenska regeringen kan också göra mycket mer, till exempel agera för att en social dimension införs i WTO-arbetet och mot att de fackliga rättigheterna inom EU urholkas.

**"Det lönar sig att agera
mot kränkningar av
mänskliga rättigheter"**

LISE BERGH,
generalsekretare för svenska Amnesty

Varför är det så farligt att arbeta fackligt i många länder?

– Kraven på fackliga rättigheter som att bilda fackföreningar, träffa kollektivavtal och att få acceptabla anställnings- och arbetsvillkor är uppenbarligen ett så allvarligt intrång i företagets vinstkrav och bestämmanderätt över verksamheten att organisering och krav på rättigheter möts av våld. Oberoende fackliga organisationer står också för demokratiska ideal. Detta är ytterligare en orsak till att fackligt aktiva förföljs av auktoritära regimer. I många länder är det därför förbjudet i lag att bilda fackföreningar och de som ändå sluter sig samman eller ställer krav riskerar att stoppas genom våld.

Hur viktig är frågan om kränkningar av fackliga rättigheter för Amnesty?

– Det är en viktig fråga. Fackliga rättigheter är mänskliga rättigheter och alla mänskliga rättigheter är odelbara och beroende av varandra. Vi ser att kränkningar av de fackliga rättigheterna är vanliga och ofta tar sig allvarliga former. Vi har därför en specialgrupp som bara arbetar med kränkningar av fackliga rättigheter.

Att de fackliga rättigheterna är en del av de mänskliga rättigheterna är okänt för de flesta. Vad beror det på?

– Det kan bero på att de politiska och medborgerliga rättigheterna har stått i fokus, i vart fall i vår del av världen. Andra mänskliga rättigheter, som sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter hamnar därför i skymundan. Men det håller på att förändras. Det kan också bero på att de fackliga rättigheterna hanteras inom ILO och att många inte vet att ILO är en del av FN-systemet.

Hjälper det att Amnesty agerar mot fall av kränkningar av fackliga rättigheter?

– Ja, det lönar sig att agera. I ungefär 65 procent av våra så kallade blixaktioner får vi ett positivt resultat eller goda nyheter. De fall där Amnesty inte lyckas handlar ofta om att avvärja dödsstraff. Ungefär en fjärdedel av Amnestys blixaktioner under 2007 handlade om risk för säkerhet, dödshot eller trakasserier mot människorättsförsvarare eller fackliga aktivister. Därför samarbetar vi med de fackliga organisationerna för att få så stor påverkan på regeringar och företag som möjligt för att stoppa kränkningarna.

SKAFFA MER KUNSKAP – BESÖK HEMSIDAN OCH LÄS HELA RAPPORTEN

www.lotcobistand.org/krankningar

Du kan läsa rapporten **Kränkningar av fackliga rättigheter i sin helhet på webbplatsen www.lotcobistand.org/krankningar. Här kan du snabbt och enkelt få fram information om fall av kränkningar i olika länder och världsdelar under 2007.**

Webbsidan är ett verktyg för dig som är engagerad i internationellt solidaritetsarbete eller vill veta mer om situationen för facket globalt. Här kan du hämta informa-

tion inför möten, resor, kampanjer och andra aktiviteter. På webbsidan hittar du också:

- **Korta och informativa genomgångar** av lagstiftningen när det gäller fackliga rättigheter och arbetsmarknad i de olika länderna.
- **Kommentarer** om hur lagstiftningen fungerar i praktiken.
- **Tips och råd** om vad du kan göra för att protestera mot övergreppen.